

Η πραγματική Ομηρική τοπογραφία της Τροίας

Κ. Κουτρουβέλης

Κλειούς 12, 15561 Χολαργός

Περίληψη

Ο Χέρχερ στο βιβλίο του «Περί της Ομηρικής πεδιάδος της Τροίας» που δημοσιεύθηκε το 1876, τρία χρόνια μετά την ανακάλυψη του Ιλίου στο Χισσαρλίκ, υπό του Ερ. Σλήμαν αναφέρει ότι: «η φυσική κατάσταση του τόπου δεν συμβιβάζεται καθόλου προς την περιγραφή του Ομήρου, η οποία είναι εντελώς φανταστική». Η τοπογραφία όμως ενός τόπου, αποτελεί μια αληθινή πραγματικότητα, μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου την οποίαν περιγράφει ο Όμηρος στους 550 τοπογραφικούς στίχους της Ιλιάδας. Κανένας ερευνητής δεν έλαβε υπ' όψη του, την γεωμορφολογική μεταβολή της τοπογραφίας του τόπου της Τροίας, από τότε μέχρι σήμερα. Αυτή την παράλειψη αποκαθιστά η παρούσα ανακοίνωση.

Abstract

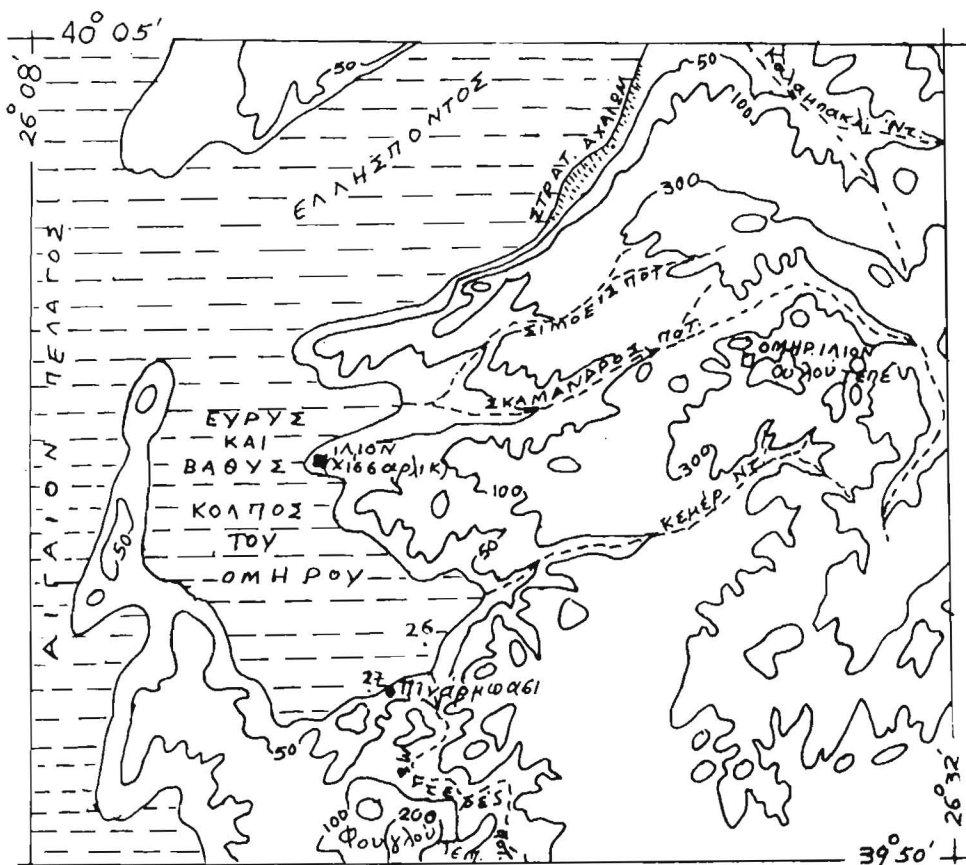
This paper offers a solution to a big trap, according to which the Homeric Scamandros river was the name of the Menteres river of today. This was a big mistake because, nobody took under consideration the fact of the change of the morphology of the area. The plain of the Menteres river during the Trojan war, was a wide gulf, as Homer described in Iliad 21, 124 - 125.

1. Εισαγωγή

Η γεωμορφολογία της επιφάνειας του εδάφους, μεταβάλλεται συνεχώς και γίνεται αντιληπτή με την πάροδο των αιώνων και όχι των ετών. Εμφανής και χαρακτηριστική είναι η αλλαγή της μορφολογίας στις εκβολές των ποταμών. Η Άνω Αίγυπτος, όπως λέγει ο Ηρόδοτος από το Κάιρο και προς βορράν είναι δώρον του ποταμού Νείλου. Οι μισές από τις Εχινάδες νήσους του Ομήρου, ενώθηκαν με την ξηράν της Ακαρνανίας. Παρόμοια προσχωματική μεταβολή της γεωμορφολογίας γίνεται και περί το Ίλιον της Τροίας, επισημαίνει ο Ηρόδοτος και ο Στράβων συμπληρώνει ότι η ακτή της θάλασσας από το Ίλιον του Χισσαρλίκ

που ανακάλυψε ο Σλήμαν απείχεν 12 στάδια ή 2.200 περίπου μέτρα. Με δεδομένα το εμβαδόν, το μέσον ύψος και το μέσον βάθος της προσχωσιγενούς εκτάσεως, υπολογίζεται ο όγκος των παραθησιών προσχώσεων, και η κατ' έτος παραγωγή του - των, εάν υπάρχει κάποιο αντίστοιχο στοιχείο ενός αρχαίου συγγραφέως, όπως αυτό του Στράβωνος. Τα στοιχεία αυτά μας επιτρέπουν τον υπολογισμό της χρονολογίας ενάρξεως της γεωμορφολογικής μεταβολής. Έτσι αποδεικνύεται ότι η Άνω Αίγυπτος άρχισε να δημιουργείται από το έτος 3.934 π.Χ., και ο κάμπος του Μεντερές στην Τροία από το έτος 3.100 π.Χ..

Από την αναγωγή της μορφολογίας του εδάφους στην περιοχή της Τροίας, σύμφωνα προς τα τεχνικά στοιχεία του Στράβωνα, του Ηροδότου, του Ερατοσθένη και του Ομήρου, προέκυψε μία τελείως καινούρια τοπογραφική απεικόνιση του εδάφους, η οποία φαίνεται στο χάρτη του Σχ. 1.

Σχ. 1. Τοπογραφικός χάρτης της εποχής του ΤΡΩΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ (το έτος 3100 προ Χριστού) (Κλ. 1:250.000).

Η αναλυτική εξέταση του χάρτου τούτου, σε συσχετισμό με το χάρτη του Σχήματος 2, παρουσιάζει και αποδεικνύει τα ακόλουθα:

α. Το «στρατόπεδον των Αχαιών», που κατά τα λεγόμενα όλων των ερευνητών του κόσμου, ευρίσκεται μεταξύ των ακρωτηρίων Ροιτείου και Σιγείου, καίτοι δεν αναφέρονται ονομαστικά από τον Όμηρο, επνίγηκε στην θάλασσα της εισόδου «του Ομηρικού ευρέως κόλπου». (Ιλιάδα Φ124-125).

β. Το «πεδίο των μαχών των αντιπάλων στρατών», τοποθετούμενον από όλους σχεδόν τους ερευνητές, μεταξύ του «στρατοπέδου των Αχαιών» και της πόλης του «Ιλίου του Χισσαρλίκ», καταποντίσθηκε και αποτέλεσε τον πυθμένα του «ευρέως κόλπου» του Ομήρου.

γ. Ο «ποταμός Σκάμανδρος ή Ξάνθος» του Ομήρου, ο οποίος επήγαζε κατά τον Όμηρο, από δύο πηγές που ανέβλυζαν, η μία κρύο και η άλλη ζεστό νερό, ταυτίσθηκε από όλους σχεδόν τους ερευνητές, με τον σημερινό ποταμό Μεντερές, που πηγάζει από το όρος της Ίδης, όπως και ο ποταμός Σατνιόεντας, για τον οποίον ο Όμηρος στην Ιλιάδα (Ζ34-35, Υ91-92, Φ85) λέγει ότι «έρρεε πλησίον της υψηλής κι' απόκρυμνης Πηδάσου, που βρισκότανε προς το όρος της Ίδης». Άρα ο σημερινός ποταμός Μεντερές ταυτίζεται απόλυτα με τον Ομηρικό Σατνιόεντα και δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με το Σκάμανδρο ή Ξάνθο ποταμό. Έτσι χάθηκε και ο Σκάμανδρος ποταμός, από το προσκήνιο του Τρωικού πολέμου.

δ. Η πόλη του Πριάμου – το Ίλιον –, εντοπιζομένη στο αντέρεισμα (και όχι στο λόφο) του Χισσαρλίκ, μετετράπη σε παραλιακή, κτισμένη σε ύψος 38 περίπου μέτρων από τη στάθμη της θάλασσας. Έτσι έχασε όλη την ομηρική διακόσμηση δια της οποίας εχαρακτηρίζετο, πέραν των άλλων:

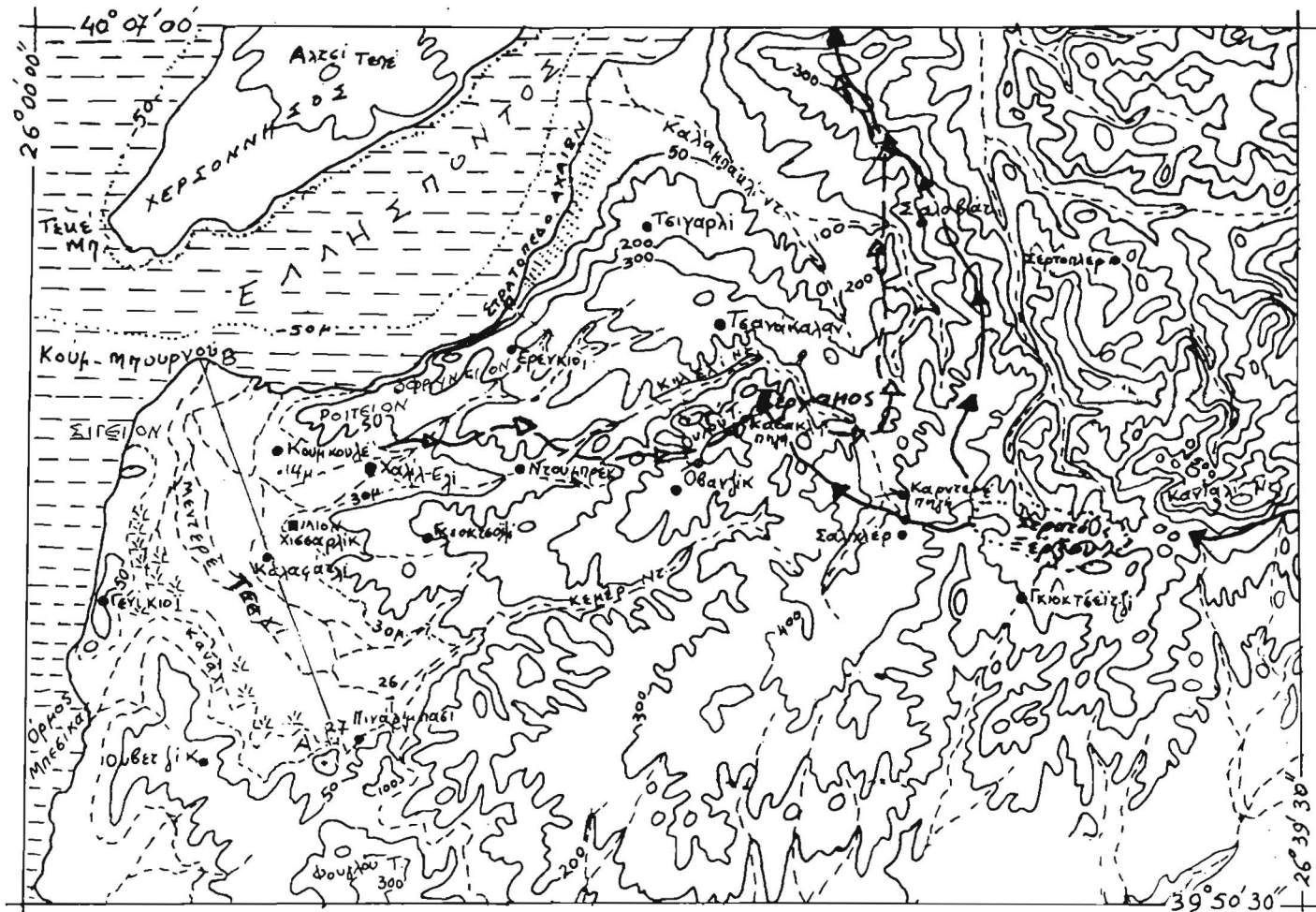
«Απόκρημνη», ως έχουσα κάπου γκρεμούς.

«Ανεμοδαρμένη», ως εκτεθημένη στους ανέμους επί υψώματος, με μεγαλύτερον υψόμετρον εκείνου του Χισσαρλίκ.

«Κοίλη πόλη», ως κτισμένη σε έδαφος με τοπογραφικές κοιλότητες, οι οποίες εσχηματίζοντο από τους αυχένες που υπήρχαν μεταξύ των αντιστοιχών κορυφών λόφων.

«Λοφώδης» ως ανεπτυγμένη εντός ενός χώρου, ο οποίος περιείχε έναν αριθμό κορυφών λόφων. Όπως ήσαν η κορυφή των ναών, που ονομάζετο ο Πέργαμος, ο πύργος τους παρατηρητηρίου του πεδίου των μαχών και η κορυφή των ανακτόρων του Πριάμου και των παιδιών του.

Αποτέλεσμα αυτών ήταν και είναι η διαιώνιση του ανακύψαντος «Ομηρικού ζητήματος», το οποίον κατά πρώτον γεννήθηκε από τους Αλεξανδρινούς Αρίσταρχον, Δίδυμον, Ζηνόδοτον, Κράτημα και άλλους. Αναγεννήθηκε από το 1.744 μ.Χ., και μετά, από τους G. Vico, R. Wood, F. Wolf, F. Velcker, A. Kirchoff, H. Schliemann, uu. Willamowitz κ.α. Είναι καιρός το «όλον Ομηρικό ζήτημα» να βρει τη λύση του, τουλάχιστον από τοπογραφικής πλευράς, όπως θ' αποδειχθή στη συνέχεια.

Σχ. 2. Χάρτης της Τροίας. Κλ. 1:250.000. Πηγή: Λεξόνδρου, Στρατόπεδον Περσών

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Θεοφραστός - Τμήμα Γεωλογίας, Α.Π.Θ.

2. Αγνοημένα στοιχεία του Ηρόδοτου και του Αρριανού

α. Ο Ηρόδοτος στην Πολύμνια και στις παραγράφους 42, 43 και 44, αναφέρεται στη πορεία του Ξέρξου από τις Σάρδεις μέχρι της Αβύσσου στον Ελλήσποντο, όπου πορευόμενος δια των κορυφογραμμών έφθασε στον Ναό της Ιλιάδας Αθηνάς στην Πέργαμο της Τροίας αφού διέβη τον πρώτον ποταμόν τον Σκάμανδρον που σήμερα ονομάζεται ρέμα του Κιλελί, χωρίς να διέλθη από το Αδραμύτειον, την Αντάνδρο, το Ροίτειο, το Οφρύνειον, Ίλιον (Χισσαρλίκ) και την Δάρδανον.

β. Ο Μέγας Αλέξανδρος, όπως γράφει ο Αρριανός στην Ανάβαση (βιβλίο Α κεφ. XI και XII) ανέβηκε στο ναό της Ιλιάδας Αθηνάς, χωρίς να διέλθη εκ του Ιλίου του Χισσαρλίκ, όπου αφιέρωσε την πανοπλίαν του κι επήρε αντί αυτής, μερικά των ιερών όπλων των σωζομένων εκεί από του Τρωικού πολέμου. Τα στοιχεία αυτά αγνοήθηκαν από τους ερευνητές και οδήγησαν την όλη υπόθεση στα σφάλματα που αποκαθίστανται δια της παρούσης.

3. Η τοπογραφική ανάλυση της Τροίας

Η τοπογραφική ανάλυση του χώρου της Τροίας, με βάση τα Ομηρικά τεχνικά στοιχεία, χρειάζεται έναν κοινόν τόπον, αναφερόμενον υπό του Ομήρου, ο οποίος να υπάρχει και σήμερα. Πάνω σ' αυτόν θα γίνη η αναγωγή των στοιχείων του Ομήρου και θα επακολουθήση ο παραλληλισμός και η σύγκριση τούτων προς την σημερινήν τοπογραφικήν μορφολογίαν του χώρου, οπότε θα προκύψη ο κατάλληλος και ο ακριβής εντοπισμός των διαφόρων θέσεων, τοπωνυμίων κ.λπ.

Ο κοινός τόπος δεν είναι σημείον αλλά μια κοινή γραμμή, η οποία αντιστοιχεί στην ακτή του στενού του Ελλησπόντου, για τον οποίον ο Όμηρος (Ιλιάδα Β844-845) λέγει: «τους Θράκες οδηγούσε ο Ακάμας και ο ήρωας Πείσος, κι' όσους το ορμητικό ρεύμα του Ελλησπόντου περικυκλώνει», προς την πλευρά της σημερινής Χερσονήσου και Θράκης. Και για την πλευρά της Μ. Ασίας ο Όμηρος (Ιλιάδα Ω544-545) συμπληρώνει «και όσον χώρον περικυκλώνει ο απέραντος Ελλήσποντος και η Φρυγία υπεράνω (προς βορράν)».

«Το ορμητικό ρεύμα του Ελλησπόντου» συνεχίζεται και σήμερα και όπως γράφει ο Αντ. Κολιόπουλος στο βιβλίο της Στρατιωτικής Γεωγραφίας του (Εκδ. Ν. Τιμπέρογλου 1939), η ταχύτητα ροής των υδάτων κυμαίνεται από 3 έως και 9 χιλιόμετρα την ώραν. Η από τον καιρό του Ομήρου μέχρι σήμερα συνεχής κίνηση των νερών του Ελλησπόντου, έχει ένα μεγάλο πλεονέκτημα. Δεν άφησε τα καταγόμενα από τις δύο

του πλευρές φερτά στερεά υλικά να επικαθήσουν στις ακτές του και να δημιουργήσουν προδχλωσιγενείς μεταβολές τούτων. Άρα αμφότερες οι ακτές διατηρούν ακριβώς την μορφολογία που είχαν τότε και αποτελούν ιδεώδη κοινή γραμμή αναφοράς και αναγωγής των στοιχείων του Ομήρου τα οποία έχουν σχέση με:

- α. Το στρατόπεδον των Αχαιών.
- β. Το πεδίο των μαχών των αντιπάλων.
- γ. Την αυθεντική πόλη του Ιλίου.

A. Το στρατόπεδον των Αχαιών

Οι Αχαιοί όταν έφθασαν στην περιοχή της Τροίας και εισήλθαν προς το στενό του Ελλησπόντου, αναζήτησαν χώρο κατάλληλον, όχι μόνον για ν' αράξουν τα 1186 πλοία τους, αλλά και πρόσφορον για το τράβηγμα των πλοίων στη παραλία και την εγκατάστασή τους επ' αυτής. Ο χώρος τον οποίον αναζήτησαν έπρεπε να είχε ανάλογο μήκος και πλάτος. Να ήταν αμμώδης και να είχε μικρά κλίση, για το κατά το δυνατόν εύκολο τράβηγμα των πλοίων επί της στεριάς. Μεταξύ των ακρωτηρίων Σινείου και Ροιτείου, όπως έχει διατυπωθή μέχρι σήμερα, το άραγμα των πλοίων ήταν αδύνατο γιατί απο 'κεί άρχιζε ο «ευρύς κόλπος της θαλάσσης του Ομήρου». Πιο πέρα, μεταξύ του ακρωτηρίου του Ροιτείου και μέχρι της ακτής βορείως του Οφρυνείου, όπως φαίνεται στο Σχ. 1 το άραγμα ήταν αδύνατο, διότι η ακτή της παραλίας ήταν και εξακολουθεί να είναι απόκρημνη. Έτσι ο μόνος χώρος που προσεφέρετο για το άραγμα και την εγκατάσταση των πλοίων στην παραλία, εντοπίζεται στα βορειοανατολικά της αρχαίας πόλεως του Οφρυνείου μέχρι της εκβολής του ρεύματος Καλαμπακλί, όπως δείχνει το Σχ. 2. Την απόδειξη τούτου παρέχει ο Όμηρος, διότι όταν αναφέρεται «στα πλοία των Αχαιών» (Ιλιάδα Ο233, Σ150, Ψ2) τα τοποθετεί στην ακτή του «Ελλησπόντου».

Την εκλογήν της θέσεως αυτής την επιβεβαιώνει και ο Όμηρος (Ιλιάδα Ξ30-32) λέγοντας: «γιατί πολύ μακρὰ του πεδίου της μάχης είχαν αποσυρθή τα πλοία στην αμμώδη παραλία της θαλάσσης τα πρώτα τα σύρανε μέχρι τη στεριά και πλησίον των πρυμνών τους, έκτισαν το τείχος». Ο χώρος όμως δεν ήταν επαρκής δια την διάταξη των πλοίων σε μία σειρά επί της ακτής της παραλίας και γι' αυτό ο Όμηρος (Ιλιάδα Ξ33-36) συμπληρώνει: «επειδή ο αιγιαλός δεν ήταν τόσο ευρύς για να περιλάβη όλα τα πλοία, ο στρατός ήταν στριμωγμένος γι' αυτό τα έσυραν κλιμακωτά, κι' εγέμισαν ολόκληρο το μακρὺ άνοιγμα της παραλίας, που όριζαν τ' ακρωτήρια».

Το ότι, τα πλοία είχαν τακτοποιηθή επί της παραλίας σε περισσότερες της μιάς σειρές επαληθεύεται από τον Όμηρο (Ιλιάδα Ξ75-79) όπου λέγει: «όσα πλοία βρίσκονται πρώτα δίπλα στη θάλασσα, τα τραβάμε, κι' όλα τα ρίχνουμε, στη θεϊκή θάλασσα, ... μετά ρίχνουμε και όλα τ' άλλα πλοία». Τούτο συμπληρώνεται και από τους στίχους του Ομήρου (Ιλιάδα Α485-486) όπου λέγει: «τράβηξαν το μαύρο πλοίο πάνω στη στεριά πέρα από την αμμουδιά κι' από κάτω του έβαλαν στηρίγματα». Έτσι αποδεικνύεται ότι το στρατόπεδον των Αχαιών συνεκροτήθη σε μία αμμώδη παραλία σε τρεις σειρές ή και τέσσαρες σειρές, αφού η προς το εσωτερικό της ξηράς ευρίσκετο πέραν της άμμου, επί του χώματος.

Κατά το διάστημα της αποβάσεως και της ανασύρσεως των πλοίων στην ξηρά ένας παρατηρητής των Τρώων παρακολουθούσε την επιχείρηση την οποίαν περιγράφει ο Όμηρος (Ιλιάδα Β791-794) λέγοντας: «ο γυιός του Πριάμου Πολίτης, καθόταν φύλακας έχοντας πίστη στη γρηγοράδα των ποδιών του, στην κορυφή του τύμβου του γέροντα Αισυήτου περιμένοντας, τότε οι Αχαιοί θα βγουν από τα πλοία». Η θέση της κορυφής του τύμβου του γέροντα Αισυήτου, δεν μπορεί να είναι άλλη από την σημειουμένην στο Σχ. 3, διότι αυτή παρείχε αρκετόν πεδίο ορατότητας προς την παραλίαν, η οποία εξαπλούτο προς τα βορειοανατολικά της. Η γρηγοράδα των ποδιών του Πολίτη, σχετίζεται με την απόσταση που τον χώριζε από την πόλη του Ιλίου, στην οποίαν έπρεπε να φθάση το συντομώτερον, για να αναγγείλη τις παρατηρήσεις του.

Με την πάροδον του χρόνου το στρατόπεδον των Αχαιών συνεπληρώθη με την κατασκευή σκηνών για τη διαμονή των βασιλιάδων και των οπλιτών, όπως αναφέρει ο Όμηρος στην Ιλιάδα Α487 και Β778. Εκτός τούτων περί το μέσον του στρατοπέδου κατασκεύασαν την αγοράν των συνελεύσεων, το δικαστήριο και τους βωμούς των Θεών (Ιλιάδα Λ806-808). Τέλος για την ασφάλειαν των πλοίων και του στρατού έκτισαν τείχος, το οποίον ο Όμηρος το περιγράφει στην Ιλιάδα (Η436-441) λέγοντας: «δίπλα σ' αυτόν έκτισαν τείχος με υψηλούς πύργους φύλακα και των πλοίων και των ιδίων. Σ' αυτούς (τους πύργους) κατασκεύασαν πύλες καλοταιριασμένες, ώστε δι' αυτών να περνάη αμαξητός δρόμος. Κι απ' έξω από αυτό έσκαψαν βαθειά τάφρο πολύ πλατιά, και μέσα έμπηξαν πασσάλους».

Αυτή είναι εν συντομία η περιγραφή του στρατοπέδου των Αχαιών από τα στοιχεία του Ομήρου. Υπολείπεται να εξετασθή η σχέση του στρατοπέδου με το πεδίο των μαχών. Κατά πρώτον όπως αναφέρθηκε εχωρίζοντο δια μεγάλης αποστάσεως (Ιλιάδα Ξ30). Κατά δεύτερον λόγον δεν υπήρχε ορατότης παρατηρήσεως εκ του μεν προς το δε, διότι

ο Όμηρος (Ιλιάδα Ξ8) επισημαίνει ότι ο Νέστωρ για να δη τι γίνεται στο πεδίο των μαχών «πρέπει ν' ανεβή στο ύψωμα». Κι' αυτό δεν ήταν άλλο από το αντέρεισμα το οποίον βρίσκεται στο ΒΑ του σημερινού χωριού Ερένκιοι ή Ιντεπέ, όπως δείχνει το Σχ. 2. Αυτό επαληθεύεται από τον Όμηρο (Ιλιάδα Ξ27 -28) όπου λέγει: «τον Νέστορα συνάντησαν οι θεικοί βασιλιάδες (στο ύψωμα) καθώς ανέβαιναν από τα πλοία». Αλλά εκτός της αναβάσεως εκ των πλοίων προς το πεδίο των μαχών, υπάρχει και η αντίθετος πορεία την οποίαν αναφέρει ο Όμηρος στην Ιλιάδα Ε25-26 και Ζ52-53.

Άρα μεταξύ του στρατοπέδου των Αχαιών και του πεδίου των μαχών παρεμβάλετο η κορυφογραμμή υψομέτρου υψομέτρου 200 έως 300 μέτρων, που ορίζεται από τον λόφο της Καλλικολώνας και το σημερινό χωριό Ερένκιοι, όπως φαίνεται στο Σχ. 3, και επαληθεύεται από τα στοιχεία του Ομήρου που αναφέρθηκαν πιο πάνω, και επιβεβαιώνεται για μία ακόμη φορά από τον Όμηρο (Ιλιάδα Κ160-161 και Λ56) όπου λέγει: «Οι Τρώες, ξέρεις κάθονται στον όχθον του πεδίου (στην οφρύν), και από τα πλοία μικρό διάστημα τους διαχωρίζει», ή «αλλά τους Τρώες έστησε στον όχθον (στην οφρύν) του πεδίου (των μαχών), ο Έκτωρ. Εκ τούτου αποδεικνύεται ότι ενώ «το πεδίο των μαχών» ευρίσκετο «μακράν των πλοίων» (Ιλιάδα Ξ30-32) οι Τρώες αποθώντας τους Αχαιούς είχαν στρατοπεδεύσει στην οφρύν της κορυφογραμμής Ερένκιοι-Καλλικολώνας, ακριβώς άνωθεν των πλοίων.

Ο Όμηρος για να συμπληρώσει την εικόνα του στρατοπέδου των Αχαιών περιγράφει και τη διάταξη των πλοίων (Ιλιάδα Θ222-226) λέγοντας: «στάθηκε στου Οδυσσέα το βαθύ και μαύρο πλοίο, που ήταν στη μέση ν' ακουστή και στις δύο διευθύνσεις προς τις σκηνές του Τελαμωνείου Αίαντα και προς του Αχιλλέα, οι οποίοι στις άκρες τα πλοία τους έσυραν με πίστη στην ανδρεία και στη δύναμη των χεριών τους».

Η θέση την οποίαν κατέλαβε ο Αχιλλεύς και τα πλοία του ήταν το αριστερόν άκρον της διατάξεως, προς το ρέμμα του Καλαμπακλί, γιατί ο Όμηρος (Ιλιάδα Ι360-361) λέγει δια στόματος Αχιλλέως: «πολύ πρωί στο ψαροφόρο Ελλησπόντο θα πλέουν τα πλοία μου και μέσα οι άνδρες θα κωπηλατούν», αποδεικνύοντας ότι θα διέπλεε αρκετήν απόσταση μέσα στη θάλασσα του Ελλησπόντου. Οπότε στο δεξιόν της παρατάξεως, προς το χωρίον Ερένκιοι, ευρίσκοντο τα πλοία του Αίαντα.

B. Το πεδίο των μαχών των αντιπάλων

Όλες οι ομηρικές αναφορές που έχουν σχέση με το χώρο διεξαγωγής των μαχών του Τρωικού πολέμου, αποδίδονται με την λέξη «πε-

δίων», που μεταφράζεται με τη λέξη «κάμπος». Ένας κάμπος όμως δεν είναι επίπεδος επιφάνεια εδάφους, διότι είναι δυνατόν να διαθέτει και βαθιές γραμμές ρευσμάτων. Έτσι το προς το στρατόπεδον των Αχαιών όριον του πεδίου (του χώρου) των μαχών θα έφθανε μέχρι της γραμμής που ορίζει το σημερινό χωριό Ερένκιοι και το ύψωμα της Καλλικολώνας από την οποίαν ήτο ορατός ο χώρος των μαχών. Ο Όμηρος όμως ορίζων τα όρια των μαχών (Ιλιάδα Ζ2-4) λέγει: «πολύ από 'δώ κι' από 'κεί επεξετάθη η μάχη στο πεδίο πετώντας εναντίον αλλήλων τα χάλκινα δόρατα, περίπου στη μέση των ρευμάτων του Σιμόεντα και του Ξάνθου». Η ρεματιά του Σιμόεντα ενώνεται με τη ρεματιά του ορμητικού Σκαμάνδρου όπως λέγει ο Όμηρος στην Ιλιάδα Ε774. Το ρέμα λοιπόν του Σιμόεντα ήταν μικρότερο σε μήκος χωρίς νερό, γιατί τίποτα περί τούτου δεν αναφέρει ο Όμηρος. Η αρχή του όμως έφθανε προς το ύψωμα της Καλλικολώνας, όπως αναφέρει ο Όμηρος στους στίχους Υ52-53 της Ιλιάδας. Κι' αυτό αποδεικνύει ότι ήταν το όριον του πεδίου των μαχών προς το μέρος του στρατοπέδου των Αχαιών, όπως μπορεί να διαπιστωθή από την μελέτη του Σχ. 3.

Ο ποταμός Σκάμανδρος ή Ξάνθος ήταν μεγαλύτερος σε μήκος του Σιμόεντα και διερρέετο από αρκετό νερό, το οποίον προήρχετο κατά τα λεγόμενα του Ομήρου (Ιλιάδα Χ147-148): «από τις καλλίροες βρύσες, όπου οι δύο πηγές του ορμητικού Σκαμάνδρου αναβλύζουν». Το νερό αυτό ενισχυόμενο κι' από άλλες πηγές, όπως λέγει ο Όμηρος (Ιλιάδα Φ124-125): «οδηγείτο μέσα στον ευρύ κόλπο της θάλασσας». Το στοιχείο αυτό συμπληρώνεται από τον Όμηρο στην Ιλιάδα Φ202-203, όπου λέγει: «τον Αστεροπαίον του Πηλεγόνου σκότωσε ο Αχιλλεύς και τον άφησε στην εκβολή του Σκαμάνδρου στην αμμουδιά...». «Κατά την θάλασσα είναι οι Κάρες και οι τοξότες Παίονες, οι Λέλεγες, οι Καύκωνες και οι θεικοί Πελασγοί, προς τη Θύμβρη έτυχε να είναι οι Λύκιοι και οι περήφανοι Μυσοί και οι ιππομάχοι Φρύγες και οι αρματομάχοι Μαιόνες» λέγει ο Όμηρος στους στίχους Κ428-431 της Ιλιάδας. Ποία ήταν η θάλασσα αυτή; Προς την ακτή του Ελλησπόντου; Αδύνατον. Η μόνη θάλασσα που απομένει είναι ο «ευρύς κόλπος» του Ομήρου, ο οποίος φθάνει μέχρι των εκβολών του Θύμβριου ποταμού, όπου κάπου εκεί κοντά ευρίσκετο και η Ομηρική Θύμβρη. Οπότε οι ανωτέρω σύμμαχοι των Τρώων είχαν στρατοπεδεύσει στο χώρο που ορίζεται από την ακτή της θάλασσας «του ευρέως κόλπου» του Ομήρου, κάτω από το Ίλιον του Χισσαρλίκ, το οποίον δεν υπήρχε τότε, κι' επεκτείνετο προς τα σημερινά χωριά Γκιεκτσιολί και Ντουμπρέκ, όπως φαίνεται στο Σχ. 3.

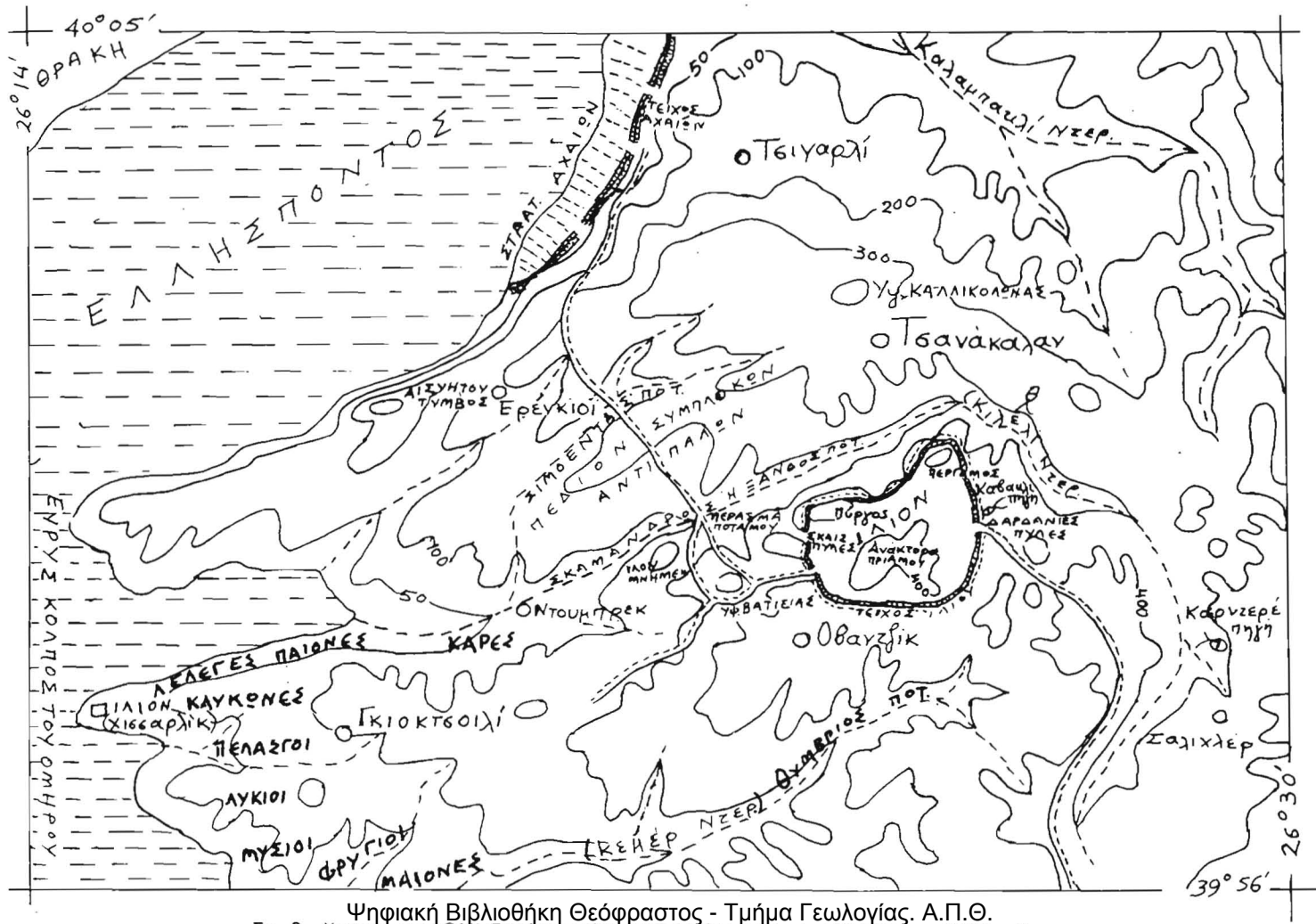
Η ρεματιά του Σκαμάνδρου ποταμού αποτελούσε το, προς τη πόλη του Ιλίου, όριον του πεδίου των μαχών, ήταν δηλαδή ο χώρος των μετόπισθεν των Τρώων. Διότι ο Όμηρος αναφέρει τα ακόλουθα αποδεικτικά στοιχεία:

1) Στην Ιλιάδα Ξ434-435 αποκαλύπτει ότι: «σαν έφθασαν στο πέραςμα του Ορμητικού Ξάνθου, κατέβασαν (τον Έκτορα) στη γη και του 'ριξαν νερό κι' ο Έκτορας άνοιξε τα μάτια... (και συνήλθε από την αφασίαν του τραύματος)».

2) Στην Ιλιάδα Κ415-416 διατυπώνει ότι: «ο Έκτωρ κάνει σχέδια κοντά στο μνημείο του Ίλου, πίσω από την οχλοβοή (των στρατευμάτων)». Το μνημείον του Ίλου ευρίσκεται πέραν του ποταμού Σκαμάνδρου προς την περιοχή της πόλεως, όπως λέγει ο Όμηρος στην Ιλιάδα Ω349.

3) Στην Ιλιάδα Φ1-6 επαληθεύονται τα προηγούμενα αφού: «όταν (οι Τρώες) έφθασαν στο πέραςμα του φαρδιού ποταμού, του ορμητικού Ξάνθου ή Σκαμάνδρου, εκεί αφού τους διαχώρισε (ο Αχιλλεύς) τους μεν στον κάμπο τους κυνηγούσε προς τη πόλη... κι' οι άλλοι μισοί στο ποτάμι το βαθύ κι' ασημοστρόβιλο απωθούντο». Αυτό σημαίνει ότι το κυνηγητό ελάμβανε χώραν πέραν του ποταμού προς την περιοχή της πόλης του Ιλίου. Πολλοί όμως των Τρώων εκρύβοντο, μετά από το «πέραςμα του ποταμού» στις «βαθείές όχθες» τούτου. Κι' αυτό επιβεβαιώνεται από τον Όμηρο (Ιλιάδα Φ9 και 26) όπου αναφέρει ότι η κοίτη του ποταμού είχε «γκρεμούς» και «σκιερές όχθες». Δηλαδή ένα διάστημα της κοίτης είχε απόκρημνες «όχθες». Και επειδή κατά τα λεγόμενα του Ομήρου (Ιλιάδα Θ490, Ξ434, Χ148) ήταν και «ορμητικός» σημαίνει ότι η κοίτη του από τις πηγές προς τη θάλασσα είχε μεγάλη κλίση. Ήταν κατηφορικός. Η διαμόρφωση αυτή της κοίτης του ποταμού διακρίνεται μετά το μνημείο του Ίλου και «το φαρδύ πέραςμα του ποταμού Σκαμάνδρου» προς την ανάντη, δηλαδή προς τις πηγές του ποταμού, όπως φαίνεται στο σχήμα 3. Τα χαρακτηριστικά αυτά, δυστυχώς δεν προσαρμόζονται προς τον σημερινό ποταμό Μεντερές. Οπότε κάθε ταύτιση των δύο ποταμών είναι άστοχος και στερείται Ομηρικών αποδείξεων, αφού ταυτίζεται απολύτως με το Κιλελί ρεύμα, επειδή συγκεντρώνει όλα τα αποδεικτικά στοιχεία του Ομήρου.

Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι ο χώρος του πεδίου των μαχών ορίζετο, κατά τη διεύθυνση του μήκους, από τη συμβολή των ποταμών Σιμόεντα και Σκαμάνδρου μέχρι το ύψωμα της Καλλικολώνας. Κατά τη διεύθυνση του πλάτους από την κοίτη του ποταμού Σιμόεντα μέχρι τη κοίτη του Σκαμάνδρου ποταμού. Υπάρχουν όμως και Ομηρικές αποδείξεις ότι το πεδίων των μαχών επεξετάθη μέχρι και εντός του στρατοπέδου των Αχαιών, όπως και μέχρι των τειχών της πόλεως του Ιλίου, πέραν του Σκαμάνδρου ποταμού. Ο χώρος του πεδίου διεκόπτετο από βαθείές γραμμές ρευμάτων, γιατί από τα λεγόμενα του Ομήρου (Ιλιάδα Λ492-499) προκύπτει ότι κατά τις μάχες δεν υπήρχε άμεση ορατότητα των μαχομένων σε κάποιο διάστημα μεταξύ τους. Απόδειξη τούτων είναι ο χάρτης του Σχ. 3.

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Θεόφραστος - Τμήμα Γεωλογίας, Α.Π.Θ.
 Σχ. 3. Χαρτὶς τοῦ ΟΜΗΡΙΚΟῦ ΙΛΙΟΥ ΤΗΣ 11^{ης} ΟΙΑΣ ΚΛ 1:130 000 τοῦ 3100 Π.Χ.

Γ. Η αυθεντική πόλη του Ιλίου

Η πόλη του Ιλίου, παρά το γεγονός, ότι ο Όμηρος της δίδει τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα «απόκρημνη» (Ιλιάδα Ι 419, Ν 625, Ο 71), «ανεμοδαρμένη» (Ιλιάδα Γ 305, Ν 724), «Κοίλη πόλη» (Ιλιάδα Ε 791, Ν 107) και «λοφώδης» (Ιλιάδα Χ 411), ταυτίσθηκε με τα ερείπια, που βρέθηκαν από τον Ε. Σλήμαν, στο αντέρεισμα του Χισσαρλίκ, το οποίο ονομάστηκε «λόφος», χωρίς ν' ανταποκρίνεται, τόσο η θέση, όσο και η γεωμορφολογία της προς τα δεδομένα στοιχεία του Ομήρου. Ο όρος «απόκρημνη» δηλώνει ότι κάπου υπήρχαν «γκρεμοί» ήτοι απότομες καταπτώσεις του εδάφους. Ο όρος «ανεμοδαρμένη» αποδεικνύει ότι βρισκόταν στη κορυφή κάποιου υψώματος, που το κτύπαγαν οι άνεμοι από όλες τις πλευρές. Ο χαρακτηρισμός «κοίλη πόλη» διατυπώνει την έννοιαν ότι η πόλη είχε ιδρυθή εντός εδαφικών κοιλοτήτων, οι οποίες κατέληγαν σε αυχένες. Κάθε αυχήν συνδεόταν με δύο κορυφές λόφων, και το σύνολον τούτων δικαιολογεί το Ομηρικόν γνώρισμα «λοφώδης».

Η πόλη του αυθεντικού Ιλίου βρισκόταν πέραν της κοίτης του Σκαμάνδρου ποταμού (το σημερινό ρεύμα του Κιλελί). Αυτό αποδεικνύεται από τον Όμηρο (Ιλιάδα Ω 349-351) όπου λέγει: «εκείνοι (ο Πρίαμος και ο ηνίοχος του Ιδαίος αναχωρήσαντες από την πόλη), αφού προσπέρασαν το μεγάλο μνημείο του Ίλου, σταμάτησαν τα μουλάρια και τ' άλογα για να τα ποτίσουν, στο ποτάμι...». Στον ίδιο χώρο, πέραν του ποταμού, ο Όμηρος (Ιλιάδα Β 811-815) περιγράφει την ύπαρξη ενός ακόμη υψηλού λόφου «τον λόφο της Βατίειας, περιβαλλόμενον από δρόμο, όπου χωρίστηκαν οι Τρώες και σύμμαχοί τους, (βαδίζοντας να στρατοπεδεύσουν προς το πεδίο της μάχης οι μεν, και προς την θάλασσαν του "ευρέως κόλπου", οι δε».

Για να πάη κανείς, από το πεδίο των μαχών προς την πόλη, έπρεπε «ν' ανεβή» κάποια ανηφοριά, κατά τα λεγόμενα του Ομήρου (Ιλιάδα Ζ 74, Π 396, Ρ 320, Σ 174). Για την αντίθετη πορεία, έπρεπε «να κατεβή», όπως λέγει ο Όμηρος στην Ιλιάδα (Γ 252, Ω 329 και αλλού). Άρα η αυθεντική πόλη του Ιλίου βρισκότανε σε μία υψηλή τοποθεσία σε σχέση με το επίπεδο του πεδίου των μαχών.

Το γεγονός αποδεικνύεται από τα δεδομένα του Ομήρου (Ιλιάδα Ζ 256-257) όπου λέγει, προς τον Έκτορα η μητέρα του: «παιδί μου γιατί άφησες τον άγριο πόλεμο κι' ήλθες στο σπίτι; Σίγουρα, παρά πολύ θα σας πιέζουν οι καταραμένοι Αχαιοί, που πολεμούν γύρω από την πόλη. Και σένα η ψυχή σου σ' έσπρωξε να έλθης εδώ (στα ανάκτορα) κι' από την κορυφή της πόλης να προσευχηθής στον Δία». Η κορυφή αυτής της πόλης, όπως λέγει ο Όμηρος (Ιλιάδα Η 345-346) περιελάμβανε: «τ' ανάκτορα του Πριάμου και την αγοράν των συνελεύσεων των Τρώων».

Επίσης (Ιλιάδα Ζ242-250): «τα εξήντα δύο οικήματα των γυιών και των θυγατέρων του Πριάμου». Καθώς (Ιλιάδα Ζ313-317): «και τα ωραία μέγαρο του Έκτορα και του Αλεξάνδρου». Η κορυφή αυτή ευρίσκεται πλησίον των Δαρδανίων πυλών, γιατί όπως λέγει ο Όμηρος (Ιλιάδα Χ412-413): «ο λαός με κόπο κρατούσε τον γέρο (Πρίαμο) που ήθελε να εξέλθῃ από τις Δαρδάνιες πύλες». Από το ύψωμα αυτό δεν υπήρχε ορατότης προς το πεδίο των μαχών, και γι' αυτό ο Πρίαμος έπρεπε να πάει στον πύργο του παρατηρητηρίου, όπως λέγει ο Όμηρος στους στίχους Γ162-180 της Ιλιάδας. Αυτό αποδεικνύει ότι η κορυφή των ανακτόρων ήταν στο πίσω μέρος των υψωμάτων του παρατηρητηρίου και της Περγάμου.

Η δεύτερη κορυφή του χώρου, όπου ήταν κτισμένη η αυθεντική πόλη του Ιλίου, ήταν η κορυφή των ναών. Ονομάζετο Πέργαμος και περιελάμβανε τον ναό του Απόλλωνος (Ιλιάδα Ε445-446), τον ναό της Αθηνάς (Ιλιάδα Ζ297-298), και τον ναό του Διός. Μία των πλείστων αποδείξεων περί τούτου του Ομήρου (Ιλιάδα Ο697-702) λέγει: «αλλά μόνον η Κασσάνδρα, που είχε ανεβεί μέσα στη Πέργαμο αντελήφθη (είδε) τον πατέρα της (τον Πρίαμο) ιστάμενο στ' αμάξι, κι' αυτόν (τον Έκτορα) στο κάρρο τον είδε κείμενον στο στρώμα». Άρα η κορυφή της Περγάμου, ευρίσκεται προς το πεδίο των μαχών και είχε ευχερή ορατότητα προς τούτο, αφού η Κασσάνδρα είδε τον πατέρα της ερχόμενον από το στρατόπεδον των Αχαιών.

Η τρίτη κορυφή του χώρου, η οποία περιεβάλετο από το υψηλό τείχος όπως και οι δύο προηγούμενες, ήταν ο πύργος του παρατηρητηρίου, ο οποίος αναφέρεται σε πολλά σημεία της Ιλιάδας από τον Όμηρο. Χαρακτηριστική είναι η αφήγηση του Ομήρου (Ιλιάδα Γ153-180) όπου λέγει: «Τέτοιιοι άρχοντες απόμαχοι των Τρώων (σαν τον Πρίαμο) εκάθονταν πάνω στον Πύργο, ο οποίος βρισκόταν πάνω ακριβώς από τις Σκαιές πύλες και παρατηρούσαν το πεδίο των μαχών». Άλλωστε από 'κεί είδε ο γέρο Πρίαμος «τον πελώριο Αχιλλέα να καταδιώκη τους Τρώες που έτρεχαν προς το τείχος (Ιλιάδα Φ526-533) και κατέβηκε στις Σκαιές πύλες, όπου διέταξε τους θυρωρούς ν' αφήσουν τις πύλες ανοικτές».

Είναι λοιπόν γεγονός ότι η αυθεντική πόλη του πρώτου Ιλίου ήταν κτισμένη επί ενός υψιπέδου εκ του οποίου υπερείχαν τρεις τουλάχιστον κορυφές. Εκ τούτων οι δύο ευρίσκοντο προς το πεδίο των μαχών και είχαν ορατότητα προς τούτο, ενώ η τρίτη βρισκόταν όπισθεν τούτων, προς τις Δαρδάνιες πύλες.

Η πόλη αυτή περιεβάλλετο από ένα υψηλό τείχος, το οποίον διέθετε τρεις πύλες, όπως αναφέρει ο Όμηρος. Πλην όμως σε κάποιο σημείο (Ιλιάδα Ζ433-434) «κοντά στην αγροσυκιά ήταν ελαττωματικό και μπορούσε να προσβληθή η πόλη». Τούτο θα εδικαιολογείτο σε κάποιο ση-

μείο του εδάφους, όπου δεν μπορούσε να κτισθή, δηλαδή σε κάποιο γκρεμό, πλησίον του πύργου ή της Περγάμου.

Η αναζήτηση ενός τέτοιου εδαφικού χώρου, όπως τον περιγράφει ο Όμηρος, μας οδηγεί στο σημερινό υψίπεδο του Ουλού Τεπέ, το οποίον εκτός των τριών κορυφών ύψους άνω των 400 μέτρων περιλαμβάνει κι' άλλες τρεις έξω των τειχών. Η θέση του από το Ίλιον του Χισσαρλίκ απέχει περί τα 15.500 μέτρα, και γι' αυτό δεν έφθασε σ' αυτό κανείς ερευνητής μέχρι σήμερα.

4. Αρχαιοχρονολόγηση δια της καθ' ύψος γεωμορφολογικής μεταβολής

Μια των μεθόδων υπολογισμού της χρονολογίας ενάρξεως μίας προσχωματικής γεωμορφολογικής μεταβολής ενός χώρου βασίζεται στη μεταβολή του υψομέτρου ενός συγκεκριμένου σημείου, το οποίον προσδιορίζεται από κάποιον αρχαίον συγγραφέα.

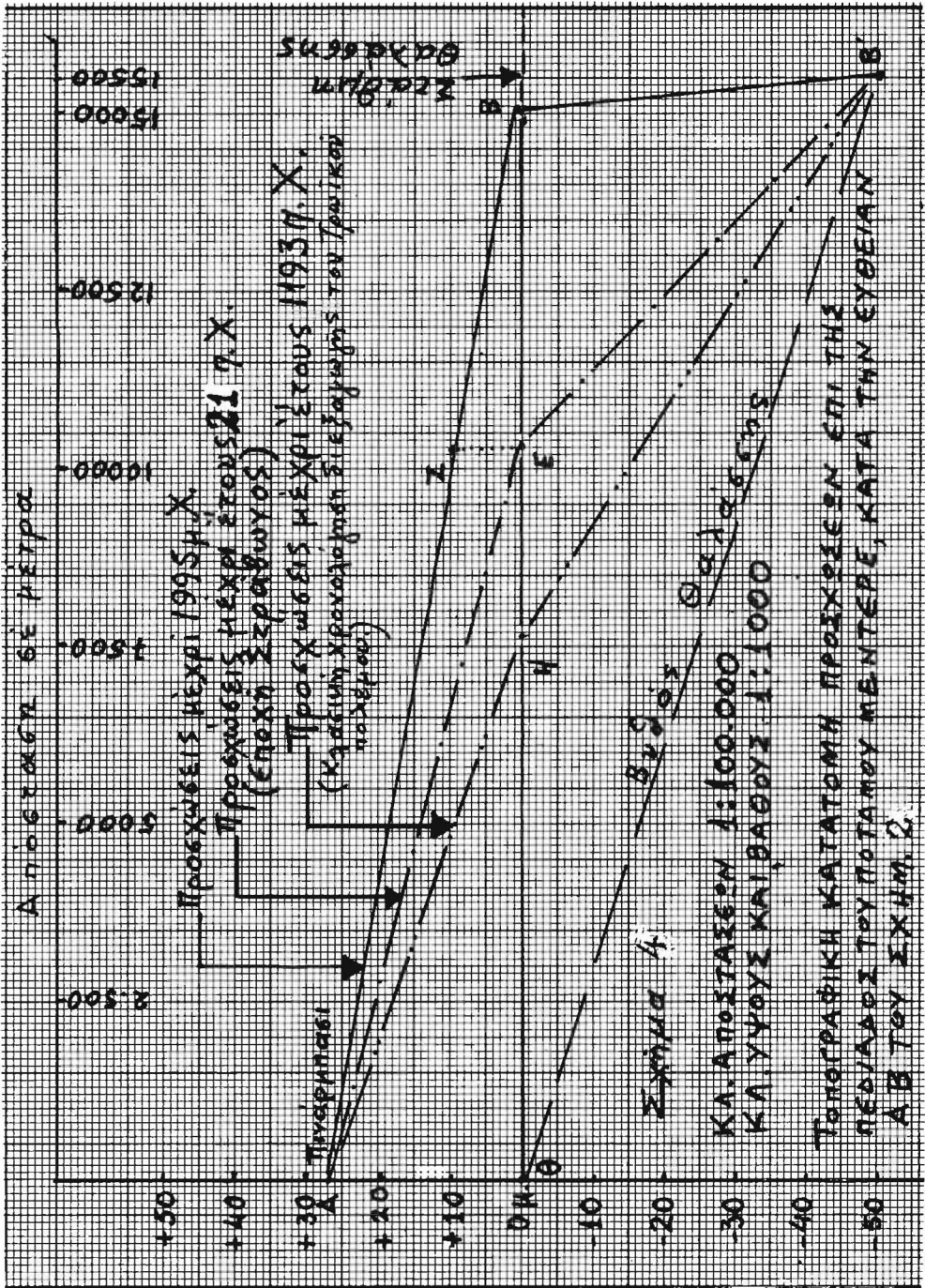
Ο Στράβων έζησε από το 66 π.Χ., μέχρι το 24 μετά Χριστόν και η παραγωγική ηλικία λογίζεται περίπου 45 ετών, ήτοι το έτος 21 πρό Χριστού. Οπότε από τότε μέχρι σήμερα έχουν παρέλθει 2021 χρόνια. Επί της ακτής της θάλασσας, της εποχής του Στράβωνος, η οποία απείχεν 12 στάδια (ή 2.200 περίπου μέτρα), σημείον Ε του Σχ. 4, έχουν επικαθήσει φερτά στερεά υλικά ύψους 10,5 μέτρων. Εκ τούτου έχουμε:

$$EZ = i0,5:2021 \text{ χρόνια} = 0,0052 \mu./\text{ετησίως}$$

Επί της ακτής του Ομήρου, πλησίον του σημερινού χωριού Πινάρμπασι, η καθ' ύψος συσσώρευση των φερτών στερεών υλικών, είναι 27 μέτρα, ως εμφανίζεται στο σχήμα 4, οπότε:

$$\begin{aligned} \Theta A &= 27 \mu.:0,0052 \mu./\text{ετ.} = 5.192 \text{ χρόνια} \\ &\text{και } 1995 \mu.Χ. - 5.192 \text{ χρ.} = - 3.197 \\ &\text{ή το } 3.197 \text{ προ Χριστού} \end{aligned}$$

Άρα η έναρξη της προσχωσιγενούς μεταβολής «ευρέως κόλπου» του Ομήρου άρχισε να εξελίσσεται από το έτος 3.197 περίπου προ Χριστού. Σημειωτέον ότι δια του ογκομετρικού υπολογισμού, που αναφέρθηκε στην εισαγωγή, προκύπτει ότι το γεγονός άρχισε περί το 3.100 προ Χριστού και η διαφορά των 97 ετών, θεωρουμένη αμελητέα, αποδεικνύει την ορθότητα των συλλογισμών. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνονται και από αστρονομικούς υπολογισμούς βασισμένους σε αγνοημένα αστρονομικά στοιχεία του Ομήρου, εκ των οποίων προκύπτει ότι ο Τρωικός πόλεμος διεξήχθη από το 3087 -3078 προ Χριστού.

Σχ. 4. Τοπογραφική κατατομή προσχώσεων επί της πεδιάδος του ποταμού Μεντέρε, κατά την ευθείαν ΑΒ του σχήματος 2. ΚΑ. Αποστάσεων 1:100.000 ΚΑ. Ύψους και Βάθους 1:1.000.

5. Συμπεράσματα

Αυτή είναι η αληθινή πραγματικότητα, διότι στηρίζεται στην τεχνική τοπογραφική ανάλυση των περιγραφικών τεχνικών στοιχείων του Ομήρου, τα οποία παραλληλίσθηκαν και συγκρίθηκαν με την σημερινή γεωμορφολογία του εδάφους της όλης περιοχής. Από τον παραλληλισμό και την σύγκριση προέκυψε ο παράγων της ομοιότητας τούτων. Εκ τούτου προήλθε ο εντοπισμός και η ταύτιση των διαφόρων Ομηρικών θέσεων, οι οποίες επί πέντε χιλιάδες χρόνια αναζητούντο. Η συνέχεια του θέματος ανήκει στους αρχαιολόγους, που ύστερα από μία γεωφυσική έρευνα μπορούν ν' αρχίσουν τις ανασκαφές. Στο θέμα αυτό τον λόγον έχουν οι καθηγητές κ.κ. Μάνφρεντ Κόρφμαν του Πανεπιστημίου της Τύμπιγκεν της Γερμανίας και Μπράιαν Ρόουζ του Πανεπιστημίου του Σινσινάτι, οι οποίοι συνεχίζουν τις ανασκαφές του Σλήμαν στην Τροία από το 1988. Τους εύχομαι καλήν επιτυχίαν και αν δεν πεισθούν στα προηγούμενα ή και σ' αυτά που περιλαμβάνονται στην αναλυτική μου μελέτη «Το Ομηρικόν Ίλιον της Τροίας» (Εκδ. Τεύχος 134 του Δελτίου της ΓΥΣ) τίθεμαι στη διάθεσή τους, για κάθε κυκλοφορία ή ερμηνεία των απόψεών μου.